

ЗАГАЛЬНА ТЕОРІЯ РОЗВИТКУ

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	Для всіх
Спеціальність	Для всіх
Освітня програма	Для всіх
Статус дисципліни	Нормативна
Форма навчання	очна(денна)
Рік підготовки, семестр	2 курс, осінній/весняний
Обсяг дисципліни	2 кредити ЕКТС Загальна кількість годин: 60 год. Лекційних занять: 18 год. Практичних занять: 18 год. Самостійна робота студентів: 24 год.
Семестровий контроль/ контрольні заходи	МКР, Залік
Розклад занять	http://rozklad.kpi.ua/Schedules/ScheduleGroupSelection.aspx
Мова викладання	Українська
Інформація про керівника курсу / викладачів	Лектор: викладачі кафедри філософії http://philosophy.kpi.ua/vikladachi/ Семінарські заняття: викладачі кафедри філософії http://philosophy.kpi.ua/vikladachi/
Розміщення курсу	https://drive.google.com/drive/u/0/folders/19nmdEmATe02166TvvkmaqJziqidIbBMcl https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/29718/1/Zahalna_teoriia_rozvytku.pdf

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Загальна теорія розвитку – це наука про загальні закономірності та форми розвитку в суспільстві, природі та мисленні. В курсі викладаються головні принципи та закони загальної теорії розвитку в тому вигляді, як вони склалися в традиції класичної європейської філософії з одного боку і як вони відобразилися в розвитку природничих та суспільних наук – з іншого.

Мета дисципліни полягає у формуванні у студентів основ теоретичного мислення, тобто звички розглядати проблеми своєї сфери діяльності в динаміці і органічному зв'язку зі світом, який постійно розвивається, вміння вичленити дійсно прогресивні, революційні тенденції в науці, техніці, суспільному житті і навіть у власному особистісному становленні, розуміння шляхів того, як їх можна підтримувати і розвивати.

Під час вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти матимуть змогу набути наступні

компетентності:

- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;
- Здатність генерувати нові ідеї (креативність);
- Здатність бути критичним і самокритичним;
- Здатність діяти на основі етичних міркувань;
- Здатність діяти соціально відповідально та свідомо;
- Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя;
- Здатність до усвідомлення суспільного характеру людського буття, його історичності, базових життєвих цінностей особистості, глобальних проблем сучасності.

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Дисципліна «Загальна теорія розвитку» спрямована на те, щоб інтегрувати в єдине ціле знання, які отримані студентами ще в школі та за час навчання в університеті, чим підготувати їх для входження в сферу теоретичної, тобто власне наукової культури, сформувані навички критичного мислення, здатність вільно орієнтуватися в бурхливому морі сучасної інформації.

Для забезпечення освітнього процесу під час дистанційного навчання та більш ефективної комунікації з метою розуміння структури навчальної дисципліни і засвоєння матеріалу використовуються система Електронний кампус, ресурси платформи дистанційного навчання «Сікорський», сервіси для організації онлайн-конференцій та відеозв'язку (наприклад, «Zoom», «Skype»), електронна пошта, месенджери (Viber, Telegram).

3. Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Ідея розвитку в давньогрецькій філософії та в християнстві

Тема 2. Еволюція уявлень про розвиток в природничих науках

Тема 3. Ідеалістична діалектика в класичній німецькій філософії та матеріалістична діалектика

Тема 4. Рух як спосіб існування матерії

Тема 5. Суперечливий характер розвитку

Тема 6. Про взаємовідношення прогресу та регресу

Тема 7. Метод сходження від абстрактного до конкретного як основний метод науки

Тема 8. Еволюційні теорії в сучасних природничих та суспільних науках

Тема 9. Методологічні проблеми моделювання і прогнозування суспільних процесів

4. Навчальні матеріали та ресурси

Базова література

1. Піхорович В.Д. Загальна теорія розвитку [Електронний ресурс]: підручник для студентів різних спеціальностей першого бакалаврського рівня вищої освіти. КПІ ім. Ігоря Сікорського. – 2019. – 154 с. – Режим доступу: <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/29718> – Назва з екрана.

2. Рассел Б. Історія західної філософії / Б. Рассел. – Київ : Основи, 1995. – 759 с.

3. Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення). [Електронний ресурс] / за ред. акад. НАН України Л. В. Губерського, уклад. Л. В. Губерський, А. О. Приятельчук, І. В. Бойченко [та ін.]. – Київ: Знання, 2009. – 624 с. – Режим доступу: <https://pidruchniki.com/1584072037663/filosofiya/filosofiya> – Назва з екрана.

4. Філософія: підруч. [Електронний ресурс] / за ред. М. І. Горлач, В. Г. Кремень, В. К. Рибалко – Київ. – 2010. – Режим доступу: http://platona.net/load/knigi_po_filosofii/uchebnye_posobija_uchebniki/filosofija_pidruchnik_red_gorlach_m_i_kremen_v_g_ribalko_v_k_2010/27-1-0-3637 – Назва з екрана.

5. Філософія: хрестоматія / за ред. Л. Г. Дротянко, О. А. Матюхіної, В. І. Онопрієнко – Київ: Вид-во Нац. авіаційного ун-ту. «НАУ-друк», – 2009. – 244 с.

Допоміжна література

1. Босенко В. А. Всеобщая теория развития: науч. вид. / В. А. Босенко. – Киев: 2001. – 468 с.
2. Босенко В. О. До питання про діалектику взаємовідношення «вибуху» і «стрибка» в процесі руху : монографія / В. О. Босенко. – Київ: Либідь, – 1961. – 131 с.
3. Валлерстайн И. Миросистемный анализ: Введение / пер. Н. Тюкиной / И. Валлерстайн. – М.: Изд. дом «Территория будущего», 2006. – 248 с.
4. Гегель Г. Феноменология духу / Г. Гегель. – Київ: Основи, 2004. – 550 с.
5. Гегель Г. Энциклопедия философских наук / Г. Гегель. – Т. 1. – М.: Мысль, – 1974. – 452 с.
6. Гегель Г. Кто мыслит абстрактно? / Г. Гегель. Работы разных лет. В 2-х т. – Т. 2. – М.: Мысль, 1970. – С. 367–394.
7. Гейзенберг В. Физика и философия. Часть и целое / В. Гейзенберг. – М.: «Наука», – 1989. – 400 с.
8. Глушков В. М. Гносеологическая природа информационного моделирования / В. М. Глушков // «Вопросы философии». – М.: 1963. – № 10. – С. 13–18.
9. Декарт Р. Рассуждение о методе / Р. Декарт. – В 2-х т. – Т. 1. – М.: Мысль, 1989. – С. 250–296.
10. Докінз Р. Эгоїстичний ген / Р. Докінз. – Київ: Клуб сімейного дозвілля, – 2017. – 540 с.
11. Згуровський М. З. Методика побудови сценаріїв розвитку України з використанням SWOT-аналізу / М. З. Згуровський, К. В. Переверза // Системні дослідження та інформаційні технології. – Київ, 2009. – № 2. – С. 7–17.
12. Кант І. Критика чистого розуму / І. Кант. – Київ: Юніверс, 2000. – 494 с.
13. Смолин Л. Возвращение времени. От античной космогонии к космологии будущего / Л. Смолин. – М.: АСТ, Corpus, 2014. – 384 с.
14. Пригожин И. Порядок из хаоса: Новый диалог человека с природой / И. Пригожин, И. Стенгерс. – М.: URSS, 2014. – 304 с.
15. Харарі Ю. Н. «Людина розумна». Історія людства від минулого до майбутнього / Ю. Н. Харарі. – Харків: Клуб сімейного дозвілля, 2016. – 544 с.
16. Хокинг С. Кратчайшая история времени / С. Хокинг, Л. Млодинов. – СПб.: «Амфора», 2006. – 184 с.
17. Циммер К. Эволюция. Триумф идеи / К. Циммер. – М.: Альпина, 2015. – 568 с.
18. Штрубе В. Пути развития химии. От первобытных времен до промышленной революции. / В. Штрубе. В 2-х т. – М.: Мир, 1984.

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Лекційні заняття

№ з/п	Назва теми лекції та перелік основних питань (перелік дидактичних засобів, посилання на літературу та завдання на СРС)
	Тема 1. Ідея розвитку в давньогрецькій філософії та в християнстві
	1. Синкретизм свідомості в формі міфології та в формі натурфілософії. 2. Уявлення про цілісність світу та його плинність в міфології та натурфілософських системах стародавнього світу. 3. Вплив давньогрецьких філософських уявлень на становлення концепцій сучасної науки. 4. Ідея творення світу богом в готовому вигляді та її вплив на становлення науки. Основна література: 3, 4, 5

	<p>Додаткова література: 4, 11, 17</p> <p>Завдання на СРС: Відмінне та спільне в уявленнях про світ міфології та філософії? Як вплинула антична філософія на уявлення про розвиток у сучасній науці? Які елементи діалектики були запозичені греками у Стародавньої Індії та Китаю?</p>
	<p>Тема 2. Еволюція уявлень про розвиток в природничих науках</p>
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Уявлення про цілісність світу та його плинність в міфології та натурфілософських системах стародавнього світу. 2. Вплив давньогрецьких філософських уявлень на становлення концепцій сучасної науки. 3. Ідея творення світу богом в готовому вигляді та її вплив на становлення науки. 4. Геоцентрична, геліоцентрична системи, проблема першопоштовху, небулярна гіпотеза Канта-Лапласа. 5. Теорія еволюції Дарвіна та її вплив на сучасні наукові концепції. <p>Основна література: 3, 4, 5</p> <p>Додаткова література: 4, 11, 17</p> <p>Завдання на СРС: Спільне та відмінне в античному та сучасному атомізмі. В чому полягає суть проблеми першопричини і як її можна вирішити? Приклади та критика перенесення ідеї еволюції Дарвіна в інші науки.</p>
	<p>Тема 3. Ідеалістична діалектика в класичній німецькій філософії</p>
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Антиномії Канта. 2. Поняття «речі в собі» та критика його з боку Фіхте. 3. Поняття діяльності та його роль в подоланні кантівського дуалізму. 4. Науковчення Фіхте – перша спроба моністичного розуміння розвитку. 5. Натурфілософія Шеллінга – цілісність як динамічний процес. 6. Проблема начала філософії у Гегеля. Проблема суперечності між методом та системою у Гегеля. <p>Основна література: 1, 3, 4</p> <p>Додаткова література: 7, 9</p> <p>Завдання на СРС: Приклади та критика перенесення ідеї еволюції Дарвіна в інші науки. В чому полягає суть агностицизму як філософської та наукової позиції? Які ідеї Шеллінга вплинули на розвиток сучасної науки?</p>
	<p>Тема 4. Рух як спосіб існування матерії</p>
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Уявлення про рух та поняття руху, проблема вираження руху в поняттях. 2. Рух як спосіб існування матерії. 3. Форми руху матерії. 4. Форми руху матерії та проблема класифікації наук. 5. Свідомість як фактор розвитку матеріальних форм. <p>Основна література: 1, 3, 4</p>

	<p>Додаткова література: 1, 3, 4, 9</p> <p>Завдання на СРС: Де і коли вперше з'являється ідея руху як форми існування матерії? Чи може мати матерія початок і кінець?</p>
	<p>Тема 5. Суперечливий характер розвитку</p>
	<p>1. Суперечності мислення та суперечності в дійсності. 2. Проблема вираження суперечності в логіці понять. 3. Суперечність як джерело всякого руху та початок всякого мислення. 4. Поняття перетворення та проблеми з його опануванням в філософії та в науці. 5. Роль необхідності та випадковості в розвитку.</p> <p>Основна література: 1, 3, 4</p> <p>Додаткова література: 7, 9, 12</p> <p>Завдання на СРС: Апорії Зенона та спроби їх вирішення. Антиномії Канта.</p>
	<p>Тема 6. Про взаємовідношення прогресу та регресу</p>
	<p>1. Циклічність розвитку. 2. Ідея «творчого руйнування». 3. Взаємопроникнення і взаємоперетворення прогресу і регресу. 4. «Відмирання» як необхідна умова і основа життя. 5. Стрибокподібність в розвитку.</p> <p>Основна література: 1, 3, 4</p> <p>Додаткова література: 16, 20, 22</p> <p>Завдання на СРС: Еволюція та революція – дві основні концепції розвитку. Приведіть аргументи за і проти дауншифтингу.</p>
	<p>Тема 7. Метод сходження від абстрактного до конкретного як основний метод науки</p>
	<p>1. Розуміння абстрактного та конкретного в формальній та діалектичній логіці. 2. Конкретне як цілісне, а не просто “різнобічне”, поняття “єдності різноманітного”. 3. Про роль фантазії для вченого та інженера. 4. Сходження від абстрактного до конкретного як заглиблення в сутність і збагачення поняття новими визначеннями. 5. Практика як основа і критерій істинності теорії.</p> <p>Основна література: 1, 3, 4, 5. Додаткова література: 1, 9, 16.</p> <p>Завдання на СРС: Чи може абстрактне існувати в реальній дійсності? Приведіть аргументи за і проти вузької спеціалізації в освіті.</p>
	<p>Тема 8. Еволюційні теорії в сучасних природничих та суспільних науках</p>

	<ol style="list-style-type: none"> 1. Еволюціоністські концепції в фізиці. 2. Синтетична теорія еволюції. 3. Екологічні проблеми сучасності з точки зору загальної теорії розвитку. 4. Світсистемний аналіз як теорія соціальної еволюції. 5. Концепція сталого розвитку з точки зору загальної теорії розвитку. <p>Основна література: 1, 3, 5</p> <p>Додаткова література: 4, 5, 7, 16, 18, 19.</p> <p>Завдання на СРС: Чи можливий «кінець історії»? Яку роль грає особистість в історії?</p>
	<p>Тема 9. Методологічні проблеми моделювання і прогнозування суспільних процесів</p>
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Гносеологічні основи моделювання соціальних процесів. 2. Динамічні макроекономічні моделі з точки зору теорії розвитку. 3. Інтуїтивні та формалізовані методи прогнозування. 4. Комбіновані методи прогнозування соціальних процесів. 5. Методологічні проблеми розвитку та застосування форсайт-технологій. <p>Основна література: 2, 3.</p> <p>Додаткова література: 3, 6, 14.</p> <p>Завдання на СРС: Головні ідеї проекту ЗДАС В.М. Глушкова та можливість їх реалізації в сьгоднішніх умовах.</p>

Семінарські заняття

№	Назва теми семінарських занять та перелік основних питань (перелік дидактичних засобів, посилання на літературу)
1	<p>Тема 1. Історичні форми діалектики як теорії розвитку</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Стихійна діалектика древніх греків. 2. Основні етапи становлення діалектики в класичній німецькій філософії. 3. Матеріалістична діалектика. 4. Альтернативи діалектики. <p>Основна література: 1, 3, 4, 5</p> <p>Додаткова література: 4, 11, 17</p> <p>Завдання на самостійну роботу: Колективний реферат на тему: «Еволюція ідеї еволюції в класичних філософських системах різних епох».</p>
2	<p>Тема 2. Рух та розвиток</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Уявлення про рух в давній Греції. 2. Рух та переміщення. 3. Ідея кругооберту речовин в природі 4. Закон збереження маси та закон збереження енергії. 5. Ідея еволюції в природознавстві. 6. Проблема розуміння категорії перетворення. <p>Основна література: 1, 3, 5</p>

	<p>Додаткова література: 7, 11, 17</p> <p>Завдання на самостійну роботу: Аналіз спроби вирішення апорій Зенона в романі «Война и мир» Л.М. Толстого.</p>
3	<p>Тема 3. Форми руху матерії та їх взаємозв'язок</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Механіка та механіцизм 2. Хімізм та організм. 3. Біологічна форму руху матерії. 4. Соціальна форма руху матерії. <p>Основна література: 1, 3, 4.</p> <p>Додаткова література: 1, 4, 7, 15, 18</p> <p>Завдання на самостійну роботу: Як можливе ототожнення мислення і соціальної форми руху матерії?</p>
4	<p>Теми 4. Роль суперечності в пізнанні</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Закон виключення суперечності та області його застосування. 2. Проблема фіксації розвитку в логіці понять. 3. Ідея цілісності в розвитку. 4. Закон єдності та боротьби суперечностей. <p>Основна література: 1, 3, 5</p> <p>Додаткова література: 7, 9, 12</p> <p>Завдання на самостійну роботу: Есе на тему «Чи народжується істина в суперечці?»</p>
5	<p>Тема 5. Про взаємовідношення прогресу та регресу</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Прогрес та регрес як моменти розвитку. 2. Стрибкоподібність розвитку. 3. Роль регресу в розвитку. 4. Закон заперечення заперечення. <p>Основна література: 1, 3, 5</p> <p>Додаткова література: 16, 20, 22</p> <p>Завдання на самостійну роботу: Дауншифтинг як соціальна проблема</p>
6	<p>Тема 6. Метод сходження від абстрактного до конкретного як основний метод науки</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Хто мислить абстрактно – освічені люди чи неосвічені? 2. Еволюція поняття конкретного в філософії та науці. 3. Роль чуттєвого образу в становленні поняття. <p>Основна література: 1, 3, 4.</p> <p>Додаткова література: 1, 9, 16.</p> <p>Завдання на самостійну роботу: есе на тему «Роль фантазії в науковій та інженерній творчості».</p>
7	<p>Тема 7. Розвиток суспільного цілого та розвиток індивіда</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Про розвиток моністичного погляду на історію. 2. Еволюція вчень про природу людини. 3. Естетика як логіка та теорія розвитку чуттєвого пізнання 4. Що таке особистість. 5. Проблема особистості в різних концепціях освіти. <p>Основна література: 1, 3, 4.</p>

	<p>Додаткова література: 1, 10, 12.</p> <p>Завдання на самостійну роботу: організувати дискусійну платформу на тему: «Роль особистості в історії».</p>
8	<p>Тема 8. Еволюційні теорії в сучасному природознавстві та соціології</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сучасні концепції еволюції Землі та сонячної системи. 2. Теорії еволюції всесвіту та їх критика з точки зору філософії. 3. Синергетика як теорія розвитку. 4. Головні ідеї книг Дж. Даймонда «Зброя, мікроби та сталь» та Ю.Н. Харарі «Людина розумна». <p>Основна література: 1, 3, 4, 5</p> <p>Додаткова література: 4, 5, 7, 16, 18, 19.</p> <p>Завдання на самостійну роботу: Креаціоністська критика теорії еволюції.</p>
9	<p>Тема 9. Методологічні проблеми моделювання і прогнозування суспільних процесів</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Моделювання як метод наукового пізнання. 2. Екстраполяція як метод прогнозування. 3. Експертні методи прогнозування. 4. Форсайт як технологія довгострокового прогнозування. <p>Основна література: 2, 3.</p> <p>Додаткова література: 3, 6, 14.</p> <p>Завдання на самостійну роботу: Проблеми прогнозування майбутнього в науково-фантастичній літературі.</p>

Форми та методи вивчення дисципліни.

Навчальні заняття з дисципліни «Загальна теорія розвитку» проводяться у формі лекційних та семінарських занять. Лекція проводиться в формі бесіди. Викладач пропонує питання, і допомагає аудиторії відповісти на них. Семінарські заняття проводяться в формі живої дискусії.

В ході підготовки до занять та в ході їх проведення буде застосовуватися метод проблемних груп, який в свій час започаткував В.О. Босенко – автор книги «Загальна теорія розвитку», деякі з ідей якої лягли в основу цього курсу.

6. Самостійна робота студентів

Основними видами самостійної роботи студентів є підготовка до аудиторних занять та написання творчих робіт. Такими роботами можуть бути есе чи коментарі до прочитаного в базовій та додатковій літературі. Також студентам пропонується самостійно підготувати відеоролик за самостійно обраною проблемою, яка мусить вирішувати за допомогою методів, засвоєних під час вивчення дисципліни «Загальна теорія розвитку». Поточний контроль знань може, за вибором студентів, здійснюватися як за результатами роботи на семінарах, так і за результатами творчих робіт.

Політика та контроль

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Відвідування занять

Відвідування лекцій, семінарських занять, а також відсутність на них, не оцінюється. Однак, студентам рекомендується відвідувати заняття, оскільки на них викладається теоретичний матеріал та розвиваються навички, необхідні для отримання певних позитивних результатів вивчення дисципліни.

Вагома частина рейтингу студента формується через активну участь у заходах на семінарських

заняттях. Система оцінювання орієнтована на отримання балів за активність студента, а також виконання завдань, які здатні розвинути практичні уміння та навички. Тому пропуск семінарського заняття не дає можливість отримати студенту бали у семестровий рейтинг.

Пропущені контрольні заходи

Якщо контрольні заходи пропущені з поважних причин (хвороба або вагомі життєві обставини), студенту надається можливість виконати контрольне завдання протягом найближчого тижня. Повторне написання контрольної роботи не допускається.

Академічна доброчесність

Політика та принципи академічної доброчесності визначені у розділі 3 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Семестровий контроль з дисципліни «Загальна теорія розвитку» передбачений у вигляді заліку, тому PCO включає оцінювання заходів поточного контролю з дисципліни впродовж семестру.

Основними видами навчальних занять є лекція і семінарське заняття. Рейтингова оцінка здобувача складається з балів, отриманих здобувачем за результатами заходів поточного контролю, заохочувальних і штрафних балів.

Згідно з «Положенням про систему оцінювання результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського» заборонено оцінювати присутність або відсутність здобувача на аудиторному занятті, в тому числі нараховувати за це заохочувальні або штрафні бали.

Поточний контроль проводиться впродовж семестру у процесі навчання для перевірки рівня теоретичної й практичної підготовки здобувачів на кожному етапі вивчення освітнього компонента «Загальна теорія розвитку».

№ з/п	Контрольний захід	%	Ваговий бал	Кіл-ть	Всього
1.	Робота на семінарських заняттях	72	8	9	72
2.	МКР	28	28	1	28
Всього					100

Якщо здобувач не виконав або не з'явився на МКР, його результат оцінюється у 0 балів. Результати поточного контролю регулярно заносяться викладачем у модуль «Поточний контроль» Електронного кампусу.

Система рейтингових балів та критерії оцінювання

1. Робота на семінарських заняттях:

Ваговий бал – 8. Максимальна кількість балів на всіх семінарських заняттях дорівнює 8 балів × 9 відповідей = **72 бали**.

Чотири рівні оцінювання:

“**відмінно**” – повна відповідь (не менше 95% потрібної інформації) – студент демонструє повні й міцні знання навчального матеріалу в заданому обсязі, правильно і обґрунтовано приймає необхідні рішення в різних комунікативних ситуаціях — **8 балів**;

“**добре**” – достатньо повна відповідь (не менше 75% потрібної інформації) або повна відповідь з несуттєвими недоліками, які допускає студент — **7-6 балів**;

“**задовільно**” – неповна відповідь (не менше 60% потрібної інформації), студент засвоїв основний

теоретичний матеріал, але допускає неточності — **5 - 4 бали**;

“незадовільно” — відповідь не відповідає вимогам до «задовільно» — **0 балів**.

2. Виконання модульної контрольної роботи:

Ваговий бал - **28**.

Критерії підсумкового оцінювання є такими:

“відмінно” – студент демонструє ґрунтовні теоретичні знання, вирішує тестові завдання, які перевіряють знання категоріального апарату, виявляє вміння застосовувати знання, аналізує праці вчених, які занотовані в конспекті першоджерел — **28-27 балів**;

“добре” – студент добре орієнтується в теоретичному матеріалі, вірно вирішує тестові завдання, демонструє знання першоджерел, проте допускає незначні неточності у відповіді — **26-21 балів**;

“задовільно” – студент демонструє часткове знання теоретичного матеріалу і вирішує тестові завдання — **20-17 балів**.

“незадовільно” – незасвоєння програмного матеріалу — **0 балів**.

Відповідь на тестове завдання з варіантами відповідей оцінюється у такому ж процентному відношенні.

За результатами заходів поточного контролю здобувачів проводиться календарний контроль, порядок проведення якого визначено у «Положенні про поточний, календарний та семестровий контроль результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського».

Календарний контроль реалізується шляхом визначення рівня відповідності поточних досягнень (рейтингу) здобувача встановленим і визначеним в РСО критеріям. Умовою отримання позитивної оцінки з календарного контролю з навчальної дисципліни (освітнього компонента) є значення поточного рейтингу здобувача не менше, ніж 50 % від максимально можливого на час проведення такого контролю. Незадовільний результат двох календарних контролів з освітнього компонента не може бути підставою для недопущення здобувача до семестрового контролю з цього освітнього компонента, якщо здобувач до початку семестрового контролю виконав усі умови допуску, які передбачені РСО.

Метою календарного контролю є підвищення якості навчання та моніторинг виконання графіка освітнього процесу здобувачами.

Критерії оцінювання календарного контролю

Термін контролю	Перший контроль 7-8 тиждень семестру	Другий контроль 14-15 тиждень семестру
Критерій: поточні досягнення (рейтинг)	≥ 15 бали	≥ 30 балів

Результати календарного контролю заносяться викладачем у модуль «Календарний контроль» Електронного кампусу.

Заохочувальні бали передбачені за виконання творчих робіт з дисципліни (наприклад, участь у факультетських, інститутських олімпіадах з філософії, участь у конкурсах робіт, підготовка презентацій за темами навчальної дисципліни «Загальна теорія розвитку», оглядів запропонованих наукових праць тощо).

Штрафні бали передбачені за відмову від відповіді на контрольні запитання з теми семінару і невиконання запропонованих на семінарському занятті контрольних завдань (експрес-опитування, тестів). Заохочувальні та штрафні бали не входять до основної шкали РСО, а їхня сума не може перевищувати 10% рейтингової шкали.

Семестровий контроль: ЗАЛІК

Семестровий контроль проводиться відповідно до навчального плану у вигляді заліку в терміни, встановлені графіком навчального процесу. Форма проведення семестрового контролю комбінована (усна + письмове тестування). Перелік тем та питань які виносяться на семестровий контроль, критерії оцінювання визначаються силабусом.

Здобувач отримує позитивну залікову оцінку за результатами роботи в семестрі, якщо має підсумковий рейтинг за семестр не менше 60 балів та виконав умови допуску до семестрового контролю.

Умови допуску до заліку: рейтинг ≥ 36 б.

Не виконані умови допуску \rightarrow Не допущено.

< 60 балів \rightarrow залікова к/р + співбесіда.

≥ 60 балів = оцінка (відмінно, дуже добре, добре, задовільно, достатньо, незадовільно). Оцінка може бути підвищена за бажанням за рахунок виконання залікової к/р + співбесіда.

Залік проводиться в період останніх двох тижнів теоретичного навчання у семестрі, як правило, на останньому за розкладом занятті з навчальної дисципліни «Загальна теорія розвитку». Результати контрольних заходів доступні до ознайомлення авторизованим користувачам в їх особистих кабінетах автоматизованої інформаційної системи «Електронний кампус».

Принцип визначення підсумкової оцінки. Рейтингова оцінка доводиться до здобувачів на передостанньому занятті з дисципліни в семестрі. Здобувачі, які виконали всі умови допуску до заліку і мають рейтингову оцінку 60 та більше балів, отримують відповідну до набраного рейтингу оцінку без додаткових випробувань.

Якщо оцінка, отримана за залікову контрольну роботу менша ніж за рейтингом, попередній рейтинг здобувача, за рішенням кафедри, скасовується і він отримує оцінку з урахуванням результатів залікової контрольної роботи.

Зі здобувачами, які виконали всі умови допуску до заліку та мають рейтингову оцінку менше 60 балів, а також з тими здобувачами, хто бажає підвищити свою рейтингову оцінку, на останньому за розкладом занятті з дисципліни в семестрі викладач проводить семестровий контроль у вигляді залікової контрольної роботи (письмова + співбесіда).

Максимальна сума балів складає **100**.

Сума балів переводиться у систему оцінювання згідно з таблицею.

Таблиця переведення рейтингових балів до оцінок за університетською шкалою

<i>Кількість балів</i>	<i>Оцінка</i>
100-95	Відмінно
94-85	Дуже добре
84-75	Добре
74-65	Задовільно
64-60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
Не виконані умови допуску	Не допущено

Процедура оскарження результатів контрольних заходів. Студенти мають можливість підняти будь-яке питання, яке стосується процедури контрольних заходів та очікувати, що воно буде розглянуто згідно із наперед визначеними процедурами.

Студенти мають право оскаржити результати контрольних заходів після ознайомлення з

результатом, але обов'язково аргументовано, пояснивши з яким критерієм не погоджуються відповідно до оціночного.

9. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

Перелік питань до заліку

1. Охарактеризуйте міфологічні уявлення про існування світу в процесі вічного породження форм одних іншими.
2. У чому полягає суть ідеї синкретизму?
3. Яку роль зіграли вчення про першостихії в давньогрецькій філософії та ідея єдності світу в розвитку уявлень про розвиток в філософії та в науці?
4. Охарактеризуйте роль і місце руху в атомістичних вченнях.
5. Опишіть основні риси стихійної діалектики давніх греків.
6. У чому полягає вчення Геракліта про рух та про роль суперечності в розвитку?
7. Охарактеризуйте еkleктику та релятивізм як альтернативи діалектики.
8. Опишіть апорії Зенона та оцініть його вчення про неможливість руху.
9. У чому полягають головні ідеї філософії скептицизму?
10. Дайте порівняльну характеристику діалектики та метафізики як основних методів мислення.
11. Яку роль зіграли механіка та механіцизм в становленні сучасної науки та філософії?
12. Опишіть головні ідеї «Міркування про метод» Рене Декарта.
13. Яку роль зіграла небулярна гіпотеза Канта-Лапласа в розвитку європейського наукового мислення.
13. Розкрийте основні моменти вчення Канта про антиномії.
14. У чому полягає критика Фіхте кантівського поняття «речі в собі»?
15. Охарактеризуйте натурфілософські ідеї Шеллінга та їх вплив на розвиток природознавства.
16. Яку роль в теорії розвитку грає ідеалістична діалектика Гегеля?
17. У чому суть суперечності між методом та системою у Гегеля?
18. Охарактеризуйте принцип розвитку.
19. У чому полягає принцип матеріальної єдності світу.
20. Охарактеризуйте принцип збігу історичного та логічного.
21. Опишіть метод сходження від абстрактного до конкретного.
22. Дайте коротку характеристику законів діалектики.
23. Як проявляються дуалізм та монізм в мисленні?
24. У чому полягає матеріалістичне розуміння історії?
25. Охарактеризуйте природничий матеріалізм та його недоліки.
26. У чому полягає роль ідеалізму в становленні діалектичного мислення?
27. Порівняйте вчення Гегеля та Маркса про сутність людини.
28. Охарактеризуйте головні еволюціоністські концепції в фізиці.
29. Оцініть ідею теплової смерті Всесвіту з точки зору загальної теорії розвитку.
30. У чому полягають переваги та недоліки синергетики як теорії розвитку.
31. Охарактеризуйте головні ідеї неоламаркізму та епігенетики.
32. Як виглядають екологічні проблеми сучасності з точки зору загальної теорії розвитку?
33. Дайте характеристику концепції трансгуманізму і її критики.
34. У чому полягає суть теорії модернізації?
35. Охарактеризуйте концепцію сталого розвитку з точки зору загальної теорії розвитку.
36. У чому полягає ідея «кінця історії».
37. Визначте гносеологічні основи моделювання соціальних процесів.
38. Як можливі статичні лінійні моделі дискретних процесів?
39. У чому полягає суть моделі В. Леонтьєва.
40. Як функціонують динамічні макроекономічні моделі?
41. Порівняйте інтуїтивні та формалізовані методи прогнозування.
42. У чому полягає метод екстраполяції трендів?
43. Як співвідносяться прогнозування та планування?

За згодою студентів оцінювання може проводитися через написання есе, а семінарські заняття проводяться у вигляді бесіди чи дискусії, участь у якій не оцінюється у балах.

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено викладачами кафедри філософії та **ухвалено** на засіданні кафедри (протокол №4 від 4.11.2020 р.).

Погоджено Методичною комісією університету (протокол №5 від 14.01.2021 р.).